

УДК 002.5+303.442.3(07)

Ірина Захарова, доцент, кандидат історичних наук

Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова, м. Черкаси

Людмила Філіпова, професор, доктор педагогічних наук

Харківська державна академія культури, м. Харків

НАУКОВІ І АНАЛІТИЧНІ ВИДАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мас-медіа – особлива соціальна система, призначена для регулярного виробництва, тиражування і розповсюдження інформації в суспільстві. Мас-медіа – засоби одночасної передачі інформації групі людей, тобто засоби масової інформації (ЗМІ). У процесах комунікації ЗМІ здійснюють систематичне генерування та трансляцію повідомлень в аудіовізуальній формі через друковані видання, радіо, телебачення, кіно, Інтернет з метою організаційного, економічного і політичного впливу на оцінки, думки й поведінку людей. У структурі мас-медіа нині виділяють традиційні медіа (друковані газети і журнали, радіо, телебачення, кіно) і нові, що розповсюджують інформацію за допомогою сучасних технологій (мережеві портали і вебсайти, електронні видання та ін.) [1].

Одне з провідних місць серед джерел інформації при проведенні інформаційно-аналітичної діяльності належить науковим і аналітичним виданням. Вони сприяють розвитку науки, підтримують процес прийняття рішень в організаціях та допомагають фахівцям бути в курсі актуальних тенденцій і наукових знань у своїй галузі. Ці видання мають певні особливості, які відрізняють їх від інших типів друкованих матеріалів, як-от:

– наукові та аналітичні видання часто охоплюють проблемні або інформаційно-оглядові теми, які мають широкий спектр і стосуються питань, яким приділяють менше уваги в інших типах видань;

– такі видання можуть розглядати вузькоспеціалізовані та складні проблеми, надаючи читачам унікальні знання;

– висвітлення тем у наукових та аналітичних виданнях відзначається значно вищим рівнем деталізації та глибиною аналізу у порівнянні з популярними або новинними виданнями;

– використання спеціалізованих мов і термінології є звичним для таких видань, що дозволяє точно передавати складні концепції та технічні деталі, зрозумілі фахівцям у певній галузі;

– автори наукових та аналітичних публікацій зазвичай мають високий рівень кваліфікації та експертизи у своїй галузі. Це можуть бути науковці, аналітики, експерти, які проводять власні дослідження та глибоко розуміються на предметі, який висвітлюють;

– рівень підготовки авторів значно вищий у порівнянні з авторами публікацій в інших типах видань, що забезпечує високу якість і достовірність матеріалів.

Підготовка наукових і аналітичних матеріалів є досить трудомістким процесом, який вимагає значних часових та інтелектуальних ресурсів. Це безпосередньо впливає на частоту виходу таких періодичних видань. Через тривалий процес підготовки більшість наукових видань виходить у світ раз на місяць, щоквартально або навіть рідше (наприклад, раз на півроку), оскільки процес підготовки включає:

– *глибоке дослідження та аналіз*: підготовка наукових статей вимагає проведення досліджень, збору та аналізу даних, що потребує багато часу;

– *рецензування*: у наукових виданнях статті зазвичай проходять процес рецензування, під час якого експерти перевіряють якість дослідження, достовірність даних та правильність висновків. Це також може займати тривалий час;

– *редагування та підготовка до друку*: наукові матеріали потребують ретельного редагування, коректури та форматування, що також впливає на час виходу видання.

Суто наукові публікації зазвичай розміщуються у спеціалізованих, фахових виданнях, які орієнтовані на конкретну наукову або професійну аудиторію. Такі видання забезпечують:

– *високий рівень якості матеріалів*: завдяки ретельному процесу рецензування та перевірки достовірності;

– *вузькоспеціалізовану інформацію*: вони зосереджуються на поглиблених дослідженнях конкретних питань, що цікавлять певну професійну спільноту;

– *поширення наукових досягнень*: спеціалізовані видання служать каналом для обміну результатами наукових досліджень та сприяють розвитку науки і технологій.

Наукове видання – видання, що містить результати теоретичних і (або) експериментальних досліджень, а також науково підготовлені до публікації пам’ятки культури та історичні документи з розгалуженим науково-довідковим апаратом (науково-дослідний, пояснювальний текст, коментар, різноманітні покажчики) [2, с. 9-10].

Наукові видання відіграють важливу роль в аналітичній діяльності, оскільки вони є надійним джерелом достовірної, перевіреної та глибоко опрацьованої інформації. Аналітична діяльність в різних сферах (економіка, політика, право, соціологія, екологія тощо) часто базується на результатах наукових досліджень, опублікованих у відповідних фахових виданнях.

Наукові видання зазвичай публікують результати поглиблених досліджень, які включають складний аналіз та інтерпретацію даних. Ці публікації можуть слугувати основою для аналізу поточних тенденцій і явищ. Наприклад, соціальні аналітики можуть використовувати статті з соціологічних журналів для кращого розуміння соціальних процесів і динаміки, а екологічні аналітики – дослідження у сфері кліматичних змін для оцінки екологічних ризиків.

Аналітична діяльність часто використовує різноманітні теоретичні моделі та методологічні підходи, які є результатом наукових досліджень. Наукові видання можуть надавати аналітикам доступ до таких моделей, нових методів обробки даних або концепцій, що дозволяє будувати якісні аналітичні прогнози та здійснювати оцінку ситуацій. Наприклад, економічні моделі з економічних наукових журналів можуть стати основою для оцінки інвестиційних проєктів чи макроекономічного прогнозування.

Наукові видання дозволяють аналітикам бути в курсі останніх досягнень у науці та техніці, що особливо важливо у швидко змінюваних сферах, таких як інформаційні технології, біотехнології, медицина та екологія. Використання новітніх наукових відкриттів та інноваційних методів допомагає аналітикам більш точно оцінювати сучасні тенденції та прогнозувати майбутні зміни. Такі видання дозволяють проводити порівняльний аналіз за різними країнами та регіонами, що є важливим для аналітиків, які вивчають міжнародні процеси. Наприклад, політичні та економічні аналітики можуть використовувати дані та дослідження, опубліковані в міжнародних наукових журналах, щоб порівняти практики та політики різних країн, виявити успішні моделі розвитку та адаптувати їх для локального використання.

Аналітики часто надають рекомендації для ухвалення управлінських або політичних рішень. Наукові видання можуть стати основою для таких рекомендацій, оскільки вони надають перевірені дані та аналіз, які допомагають зрозуміти потенційні наслідки тих чи інших дій. Наприклад, дослідження у сфері громадського здоров'я, опубліковані в наукових медичних виданнях, можуть використовуватися аналітиками для розробки рекомендацій у галузі охорони здоров'я.

Відзначаються такі провідні вітчизняні наукові видання, які є корисними і для аналітичної діяльності. «Вісник Національної академії наук України» – журнал публікує огляди та результати фундаментальних наукових досліджень, що можуть бути корисними для аналітиків у розумінні наукових основ проблем, особливо у сферах економіки, суспільних наук і природничих наук. «Економіка України» – це видання корисне для економічних аналітиків, які вивчають макроекономічні процеси в Україні, аналізують економічні показники та тенденції, а також формулюють економічні прогнози. «Право України» – це видання є джерелом інформації для аналітиків у сфері права та законодавства. Журнал публікує аналітичні статті про зміни в законодавстві, правові реформи, актуальні питання правозастосування, що допомагає у правовому аналізі для прийняття обґрунтованих рішень. «Освіта і управління» – журнал є джерелом інформації для аналітиків у сфері освіти та управління, які досліджують освітню політику, реформи у сфері освіти, розвиток освітніх програм та системи управління навчальними закладами. «Інформаційні технології і комп'ютерні системи» – журнал може бути корисним для аналітиків у сфері ІТ, які вивчають нові тенденції в технологіях, питання безпеки даних, розвиток цифрових систем, що важливо для компаній та

організацій, які прагнуть оптимізувати процеси за допомогою ІТ-рішень. Можна додати і ще деякі якісні наукові видання – саме для аналітичної діяльності [3].

Наукові видання є цінним ресурсом для аналітиків, оскільки забезпечують доступ до перевіреної та обґрунтованої інформації, яка дозволяє проводити якісний аналіз і формувати достовірні висновки. Вони служать основою для розробки стратегій, прогнозування та ухвалення рішень у різних галузях діяльності, підвищуючи об'єктивність та наукову обґрунтованість аналітичної роботи.

Тематика аналітичних видань також є досить різноманітною, оскільки вона охоплює широкий спектр актуальних питань та проблем, які потребують глибокого аналізу і дослідження. Основною метою таких видань є надання читачам достовірної, структурованої і всебічно проаналізованої інформації з різних сфер, що дозволяє краще розуміти тенденції, прогнози та наслідки певних подій і явищ. Основні тематичні напрямки аналітичних видань: *економіка і фінанси; політика і міжнародні відносини; наука і технології; соціальні питання і суспільство; бізнес та підприємництво; освіта і наука; культура та мистецтво; право та юриспруденція; безпека та оборона.*

Аналітичні видання орієнтовані на висвітлення найбільш актуальних та проблемних питань, які потребують осмислення та оцінки впливу на різні сфери суспільного життя. Важливим аспектом є надання прогнозів і рекомендацій, які можуть використовуватися для прийняття стратегічних рішень у політиці, бізнесі та інших сферах. Аналітичні статті зазвичай відрізняються детальністю та структурованістю, що дозволяє читачам легко орієнтуватися в складних питаннях. Отже, тематика аналітичних видань є широкою і різноманітною, відображаючи потребу

суспільства в якісному аналізі та осмисленні ключових подій, явищ і тенденцій у різних галузях. Аналітичні видання стають корисним інструментом для керівників, дослідників, політиків та громадськості, яка прагне отримувати обґрунтовану та достовірну інформацію. Прикладом аналітичного видання є український журнал «Дзеркало тижня» (або zn.ua). Це одне з найвідоміших аналітичних видань в Україні, яке публікує статті з глибоким аналізом подій у сферах політики, економіки, суспільства, міжнародних відносин та культури. Інші приклади: «Український тиждень» – журнал пропонує поглиблені аналітичні матеріали з акцентом на політичні та культурні події, а також висвітлює міжнародну політику та геополітику [4]; «Економічна правда» – видання, яке спеціалізується на економічних новинах і глибоких аналітичних статтях про фінансовий ринок, податкову політику, бізнес та інвестиції в Україні, публікує огляди міжнародних економічних трендів; «Главком» – видання пропонує широкий спектр аналітичних матеріалів, зокрема статті на політичні, економічні та соціальні теми, думки експертів і детальний аналіз подій; «Лівий берег» – видання відоме своїми аналітичними статтями на політичні та економічні теми, пропонує думки експертів, інтерв'ю з лідерами думок, а також глибокі розслідування актуальних проблем українського суспільства; «Аналітика та Прогнози» – журнал спеціалізується на аналітичних дослідженнях і прогнозах для політичних та економічних процесів в Україні, публікує огляди ситуації, прогнози та пропозиції щодо розв'язання актуальних проблем.

Через тривалий процес підготовки аналітичних і наукових матеріалів частота виходу розглянутих типів видань є дещо низькою. Однак саме цей фактор забезпечує їхню високу якість і

достовірність, а також дозволяє їм залишатися актуальними джерелами знань для наукової та професійної спільноти.

Список використаних джерел

1. Савченко О. В. *Мас-медіа. Енциклопедія Сучасної України*. К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. URL : <https://esu.com.ua/article-64254>
2. *Видання. Основні види. Терміни та визначення понять: ДСТУ 3017: 2015*. К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 42 с.
3. Наукові фахові видання. *Міністерство освіти і науки України*: сайт. URL: <https://mon.gov.ua/nauka/nauka-2/atestatsiya-kadriv-vishchoi-kvalifikatsii/naukovi-fakhovi-vidannya>
4. Сащук Т. І. Контент аналітичного видання: тенденції впливу на соціум (на прикладі журналу «Український тиждень»). *Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи*. 2012. № 1. С. 63–67.

УДК 007:304:655

Надія Зелінська, доктор філологічних наук, професор
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів

ВИДАВНИЧИЙ РИНОК СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ, ПРОЯВЛЕНІ ВІЙНОЮ

Різноманітні прояви інформаційної війни, що фіксуються у мас-медійному просторі України, та її наслідки – у вигляді ментального впливу на події війни реальної, зумовлюють зміни у функціонуванні всіх соціокультурних інституцій та позначаються на визначенні пріоритетів їхньої діяльності. Війна – спочатку в її гібридному форматі, а з 24 лютого 2022 року – як повномасштабне протистояння російським загарбникам – об’єктивно спонукала до